

Ministra rīkojums par to Rēzeknes pilsētas domes lēmuma punktu darbības apturēšanu, ar kuriem noteikts vecāku pienākums maksāt par bērnu ēdināšanu speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs, atbilst likuma “Par pašvaldībām” 49. pantam

Satversmes tiesa 2018. gada 15. novembrī ir pieņēmusi spriedumu lietā “Par vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2017. gada 26. septembra rīkojuma Nr. 1-2/7346 “Par Rēzeknes pilsētas domes 2016. gada 22. decembra lēmuma Nr. 1872 “Par ēdināšanas izmaksu noteikšanu Rēzeknes pilsētas izglītības iestādēs un uzcenojuma apstiprināšanu” (protokols Nr. 103, 13. punkts) 1.3. apakšpunkta daļā par ēdināšanas izmaksu (vecāku maksas) noteikšanu speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs un 7. punkta darbības apturēšanu” atbilstību likuma “Par pašvaldībām” 49. pantam”.

Apstrīdētais rīkojums

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra (turpmāk arī – ministrs) 2017. gada 26. septembra rīkojums Nr. 1-2/7346 “Par Rēzeknes pilsētas domes 2016. gada 22. decembra lēmuma Nr. 1872 “Par ēdināšanas izmaksu noteikšanu Rēzeknes pilsētas izglītības iestādēs un uzcenojuma apstiprināšanu” (protokols Nr. 103, 13. punkts) 1.3. apakšpunkta daļā par ēdināšanas izmaksu (vecāku maksas) noteikšanu speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs un 7. punkta darbības apturēšanu”¹.

Tiesību norma, atbilstība kurai ir vērtējama

Likuma “Par pašvaldībām” 49. pants: “Nelikumīgu domes izdoto saistošo noteikumu vai citu normatīvo aktu vai to atsevišķu punktu darbību, izņemot šā likuma 47. panta kārtībā pieņemto lēmumu darbību, ar motivētu rīkojumu aptur vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs. Rīkojumā jānorāda konkrēto saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta punkti, kuri atceļami kā nelikumīgi, vai jānorāda, ka atceļami saistošie noteikumi vai cits normatīvais akts kopumā. Rīkojums triju dienu laikā pēc tā

¹ Apstrīdētais rīkojums pieejams šeit: <https://www.vestnesis.lv/op/2017/195.4>

izdošanas publicējams oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” un nosūtāms attiecīgās domes priekšsēdētājam, kas ir atbildīgs par tā izpildi.

Domes priekšsēdētājam divu nedēļu laikā pēc vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojuma saņemšanas jāsasauca domes ārkārtas sēde, kurā jāizskata jautājums par attiecīgo saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta vai to atsevišķu punktu atcelšanu. Domes ārkārtas sēdes laiks un norises vieta laikus jāpaziņo vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram.

Ja dome nepieņem lēmumu par attiecīgo saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta vai to atsevišķu punktu atcelšanu, tai triju mēnešu laikā pēc vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojuma saņemšanas jāiesniedz Satversmes tiesā pieteikums par ministra rīkojuma atcelšanu. Šajā gadījumā vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojums par domes saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta vai to atsevišķu punktu darbības apturēšanu saglabā savu spēku līdz Satversmes tiesas sprieduma pasludināšanai.

Domei nav tiesību iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu par vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojuma atcelšanu, ja tā divu mēnešu laikā no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas atzinuma saņemšanas dienas nav izpildījusi šā likuma 45. panta ceturtajā daļā noteikto pienākumu pieņemt lēmumu, kurā sniegts pamatojums, kāpēc dome nepiekrīt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas atzinumā norādītajam.

Ja dome vai tās priekšsēdētājs nepilda šā panta otrās vai trešās daļas noteikumus, nelikumīgie saistošie noteikumi vai cits normatīvais akts vai to atsevišķs punkts atzīstams par spēku zaudējušu. Par to vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs paziņo oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Rēzeknes pilsētas domes (turpmāk – dome) pieteikuma. Ministrs 2017. gada 26. septembrī ar apstrīdēto rīkojumu apturējis atsevišķu domes 2016. gada 22. decembra lēmuma Nr. 1872 “Par ēdināšanas izmaksu noteikšanu Rēzeknes pilsētas izglītības iestādēs un uzcenojuma apstiprināšanu” punktu (turpmāk – apturētie domes

lēmuma punkti) darbību. Apturētie domes lēmuma punkti no 2017. gada 1. februāra noteic vecāku pienākumu maksāt par bērnu ēdināšanu speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs. Pēc ministra ieskata, pašvaldībai ir pienākums nodrošināt ēdināšanu tās padotībā esošajās speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs, izdevumus sedzot no tās budžeta finanšu līdzekļiem. Tādēļ dome neesot bijusi tiesīga noteikt bērnu vecākiem pienākumu līdzfinansēt bērnu ēdināšanu.

Dome izskatījusi apstrīdēto rīkojumu ārkārtas sēdē un nolēmusi apturētos domes lēmuma punktus atstāt bez izmaiņām, kā arī iesniegt Satversmes tiesā pieteikumu par apstrīdēto rīkojumu. Dome uzskata, ka apstrīdētais rīkojums izdots, pārkāpjot ministram likuma “Par pašvaldībām” 49. pantā noteikto kompetenci. Apturētie domes lēmuma punkti neesot vispārsaistošas jeb ārējas tiesību normas, tādēļ ministrs nevarot veikt to tiesiskuma kontroli. Turklāt, pieņemot apturētos domes lēmuma punktus, dome esot rīkojusies atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Tiesas secinājumi

Par procesuāliem jautājumiem

Tā kā ministrs lūdzis Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību izskatāmajā lietā, jo pieteikuma iesniedzēja neesot ievērojusi likuma “Par pašvaldībām” 49. pantā noteikto kārtību pieteikuma iesniegšanai, Satversmes tiesa visupirms izvērtēja, vai pastāv apstākļi, kuru dēļ tiesvedība izskatāmajā lietā būtu izbeidzama. [13.]

Par likuma “Par pašvaldībām” 49. panta otrās daļas pirmā teikuma saturu

Satversmes tiesa atzina, ka likuma “Par pašvaldībām” 49. pantā ietvertais regulējums ir vērsts uz to, lai ministrs un pašvaldība atrisinātu strīdu par saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta tiesiskumu, kamēr pašvaldība vēl nav vērsusies Satversmes tiesā ar pieteikumu par ministra rīkojuma atcelšanu. Pieteikums Satversmes tiesā ir uzskatāms par galīgo līdzekli strīda risināšanai tādā gadījumā, ja dome nepiekrīt ministra rīkojumā ietvertajai motivācijai un uzskata, ka apturētie saistošie noteikumi vai cits normatīvais akts nav nedz atceļami, nedz grozāmi. [14.1.]

Interpretējot likuma “Par pašvaldībām” 49. panta otrās daļas pirmo teikumu, Satversmes tiesa secināja, ka pašvaldībai ir pienākums divu nedēļu laikā pēc ministra rīkojuma saņemšanas sasaukt domes ārkārtas sēdi un vērtēt ministra rīkojumu. Likuma “Par pašvaldībām” 49. pants neuzliek par pienākumu pašvaldības domei jautājumu par apturēto saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta tiesiskumu izskatīt vienā domes sēdē. Ja domes ārkārtas sēdē, kas sasaukta divu nedēļu laikā pēc ministra rīkojuma saņemšanas, nav iespējams pieņemt lēmumu par apturēto saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta tiesiskumu, dome attiecīgo lēmumu var pieņemt arī vēlāk. Tomēr domei ir jāievēro, ka saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 49. panta ceturto daļu tā nav tiesīga Satversmes tiesā iesniegt pieteikumu par ministra rīkojuma atcelšanu, ja tā divu mēnešu laikā no ministrijas atzinuma saņemšanas dienas nav izpildījusi šā likuma 45. panta ceturtajā daļā noteikto pienākumu pieņemt lēmumu, kurā sniegts pamatojums tam, kāpēc dome nepiekrīt ministrijas atzinumā norādītajam. Tāpat domei ir saistošs likuma “Par pašvaldībām” 49. panta trešās daļas pirmajā teikumā noteiktais termiņš pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā. Proti, ja triju mēnešu laikā pēc ministra rīkojuma saņemšanas dome nepieņem lēmumu par apturēto saistošo noteikumu vai cita normatīvā akta, vai to atsevišķu punktu atcelšanu, tā zaudē tiesības vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu par ministra rīkojuma atcelšanu. [14.1.]

Par tiesvedības turpināšanu

Satversmes tiesa atzina, ka pieteikuma iesniedzēja ir ievērojusi likuma “Par pašvaldībām” 49. pantā noteikto kārtību, kādā pieteikums iesniedzams Satversmes tiesā. Tādēļ Satversmes tiesa nolēma turpināt tiesvedību lietā un pārbaudīt apstrīdētā rīkojuma atbilstību likuma “Par pašvaldībām” 49. pantam. [14.2.]

Par ministra tiesībām apturēt konkrētos domes lēmuma punktus

Satversmes tiesa norādīja, ka ministram ir tiesības apturēt pašvaldības saistošo noteikumu un iekšējo normatīvo aktu normas, taču nav tiesību apturēt individuālus tiesību aktus – administratīvos aktus un individuālus pārvaldes lēmumus –, kā arī pašvaldības politiskus lēmumus. [15.1.]

Satversmes tiesa norādīja, ka administratīvais akts atšķirībā no normatīvā akta nerada jaunas tiesību normas. Administratīvais akts ir tiesību normu piemērošanas akts, ar kuru tiek piemērotas ārējā normatīvajā aktā ietvertās tiesību normas. Arī vispārīgais administratīvais akts iedzīvina normatīvo aktu vai tiesību normu konkrētos apstākļos. [15.2.]

Satversmes tiesa atzina, ka apturētajiem domes lēmuma punktiem ir ārēja iedarbība, tie attiecas uz nenoteiktu personu loku – visiem vecākiem, kuru bērni mācās vai mācīsies speciālajā pirmsskolas izglītības iestādē, – un tie ir attiecināmi uz vairākiem tāda veida gadījumiem. Līdz ar to Satversmes tiesa secināja: apturētie domes lēmuma punkti ir vispārīgas (ārējas) tiesību normas. [15.3.]

Par apturēto domes lēmuma punktu prettiesiskumu

Satversmes tiesa norādīja, ka atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 49. panta pirmās daļas pirmajam teikumam ministrs ir tiesīgs apturēt tikai nelikumīgu normatīvo aktu vai atsevišķu tiesību normu darbību. [16.]

Domes lēmums, kas ietver apturētos punktus, tika pieņemts, pamatojoties uz likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4. punktu un Ministru kabineta 2010. gada 28. decembra noteikumu Nr. 1206 “Kārtība, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžetā paredzētos līdzekļus pašvaldībām pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1206) 3. un 7. punktu. Tomēr Satversmes tiesa secināja, ka Noteikumi Nr. 1206 saskaņā ar to 1.1. apakšpunktu noteic kārtību, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžetā paredzētos līdzekļus pašvaldībām to vispārējās izglītības iestāžu skolēnu ēdināšanai, kuras īsteno pamatizglītības programmas. Turpretim apturētie domes lēmuma punkti nosaka vecāku pienākumu maksāt par ēdināšanu speciālajās izglītības iestādēs, kuras īsteno pirmsskolas izglītības programmas. Tādējādi izskatāmajā lietā Noteikumi Nr. 1206 nav piemērojami. [16.1.]

Satversmes tiesa atzina, ka, lai nodrošinātu tiesības uz izglītību, likumdevējs atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4. punktam ir nodevis pašvaldību autonomajā kompetencē funkciju gādāt par tiesību uz izglītību īstenošanu. Tomēr

saskaņā ar minētā likuma 7. pantu autonomo funkciju īstenošanas apjomu nosaka tiesību normas. Tas, no kādiem līdzekļiem finansējama speciālo pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšana, citstarp arī ēdināšana, ir noregulēts Izglītības likumā un Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlija noteikumos Nr. 477 “Speciālās izglītības iestāžu, internātskolu un vispārējās izglītības iestāžu speciālās izglītības klašu (grupu) finansēšanas kārtība”. Izglītības jomu regulējoši ārējie normatīvie akti nepiešķir pašvaldībai tiesības noteikt vecākiem jebkāda veida maksājumu par bērnu ēdināšanu tās padotībā esošajās speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs. [16.1.]

Satversmes tiesa secināja, ka ar apturētajiem domes lēmuma punktiem nosakot maksu par ēdināšanu speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs, pieteikuma iesniedzēja ir pārkāpusi tai normatīvajos aktos noteikto kompetenci un nav ievērojusi padotību likumam un tiesībām. Tātad apturētie domes lēmuma punkti ir prettiesiski un ministrs, tos apturot, ir ievērojis likuma “Par pašvaldībām” 49. pantu. Līdz ar to Satversmes tiesa atzina apstrīdēto rīkojumu par atbilstošu likuma “Par pašvaldībām” 49. pantam. [16.2.]

Satversmes tiesa nosprieda:

atzīt vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2017. gada 26. septembra rīkojumu Nr. 1-2/7346 “Par Rēzeknes pilsētas domes 2016. gada 22. decembra lēmuma Nr. 1872 “Par ēdināšanas izmaksu noteikšanu Rēzeknes pilsētas izglītības iestādēs un uzcenojuma apstiprināšanu” (protokols Nr. 103, 13. punkts) 1.3. apakšpunkta daļā par ēdināšanas izmaksu (vecāku maksas) noteikšanu speciālajās pirmsskolas izglītības iestādēs un 7. punkta darbības apturēšanu” par atbilstošu likuma “Par pašvaldībām” 49. pantam.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Spriedums tiks publicēts oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” Satversmes tiesas likuma 33. panta pirmajā pantā noteiktajā termiņā.

Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:
http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2018/02/2018-07-05_Spriedums.pdf#search=

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830737, 26200580